

BRĪVPRĀTĪGIE UN DIEGUBURTI

Mēs dzīvojam sabiedrībā, kuru paši arī veidojam. Ikviens no mums ir sabiedrības vissīkākā molekula, kas veido vienotu organismu. Mēs esam dažādi un dažāda ir arī sabiedrība. Tieši tas padara dzīvi interesantu un aizraujošu, jo atšķirīgais pievelkas. Sabiedrības veselību nosaka ne tikai fiziskie rādītāji, bet arī garīgā un emocionālā labklājība. Ja sabiedrību iedomājamies kā vienotu organismu, tad ievainojums ir ārēju faktoru izraisīts bojājums, kuru jālikvidē jeb jāsadziedē ar organismā esošajiem resursiem. Ar laiku brūce sadzīst un organisms atkal var funkcionēt. Šis nebūs stāsts par medicīniskiem prātojumiem, kā izsargāties no vīrusiem. Šis būs stāsts par nesavtību, iejūtību un palīdzību cīņā par informācijas pieejamības attīstību un izmisīgajiem centieniem dot Latvijas redzes invalīdiem to, kas lielākajā daļā pasaules jau sen ir pieejams un novērtēts.

Taktilā jeb taustāmā grāmata ir tāda grāmata, kam lapas un uz tām attēlotās ilustrācijas ir veidotas no dažādiem materiāliem: atšķirīgas struktūras auduma, filca, plastmasas, koka u.c. materiāliem. To galvenais mērķis ir ar taustes palīdzību iegūt informāciju no ilustrācijas. Īpaši tas noderīgi ir redzes invalīdiem, jo attēlus ir ļoti grūti reproducēt tā, lai neredzīgais lasītājs to uztvertu un saprastu. Jau vairākus gadu desmitus pasaulē tiek izdotas taktilās grāmatas redzes invalīdiem. Pat mūsu tuvākie kaimiņi lietuvieši un igauņi šajā virzienā ir spēruši lielu soli. Tāpēc bija pienācis laiks arī mums sapurināties un sākt izmantot citas iespējas, lai atvieglotu informācijas iegūvi redzes invalīdiem.

Šī ideja nelika mieru jau kopš 2006. gada, kad „Latvijas Neredzīgo bibliotēkas” (LNerB) delegācija pirmo reizi Lietuvas Starptautiskajā konferencē iepazinās ar šāda veida grāmatām. Laiks gāja, bet ideju nekādi neizdevās realizēt. Līdz kādu dienu „Latvijas Neredzīgo bibliotēkas” Braila raksta nodaļas darbiniece Dina Kāgane-Kovaļova Komplektēšanas un apstrādes nodaļā ieraudzīja Ineses Zanderes grāmatu „Dieguburti”. Vienā lappusē bija dzejoliši katram alfabēta burtam, bet blakus lappusē – fotogrāfija ar audumā izšūtu atbilstošo burtu. Tā kā LNerB grāmatas **reproducē** Braila rakstā, nevis izdod no jauna (tas ir tuvākās nākotnes mērķis), tad šī grāmata bija tieši kā radīta, lai Latvijā taptu pirmā taktilā grāmata!

Sākās darbs pie grāmatas veidošanas: naudas meklēšana materiālu iegādei, tehnoloģijas izstrāde, darba organizēšana... un tad visa labā griba un doma apstājās. Bija pagājuši jau vairāki mēneši kopš idejas apstiprināšanas pie bibliotēkas vadības, bet darbi pat kārtīgi nebija iesākti. Samazināto slodžu dēļ bija grūti nodrošināt tiešo darba pienākumu – grāmatu reprodukciju Braila rakstā - izpildi, kur nu vēl papildus ar rokām izveidot taktilo grāmatu no filca.

Gads jau svērās uz otru pusi, kad izmisums lika vērsties pie sabiedrības pēc palīdzības. Mums bija nepieciešamas tikai darba rokas, kas palīdzētu ar visu tikt galā. Izmantojot sociālos tīklus: draugiem.lv, twitter.com un facebook.com, mēs aicinājām palīdzēt no filca izgriezt 152 grāmatas lapas, 238 burtus un pēc tam tos pielīmēt pie lapām.

Pirmais atsaucās Priekuļu un Jāņmuižas Valsts tehnikuma audzēknis Mārtiņš, drīz pēc

*Pirmais taktilās grāmatas brīvprātīgais
Mārtiņš no PJVT*

kompānijas „Irve”. Tad kādu dienu mūs sazvanīja Sandra Vīgante no projekta „Trešais Tēva dēls”, kas jau labu laiku aktualizē diskusijas par brīvprātīgā darba iespējām tieši bibliotēkās. Viņa piedāvāja novirzīt pie mums Brīvprātīgo Brigādi, kas izveidota Izglītības un zinātnes ministrijas informatīvās kampaņas jauniešiem par brīvprātīgo darbu ietvaros.

Mēs piekritām, un 9. novembra rītā pie bibliotēkas durvīm jau klauvēja Brīvprātīgo Brigāde ar diriģentu un mūzikas festivālu organizatoru Intu Teterovski, žurnālisti Dainu Jāņkalni, raidījuma „Kinomānija” vadītāju Annu Rozīti, kā arī pasākuma vadītāju Uģi Jokstu. Kopā ar viņiem bija atbraukuši seši jaunieši no Rīgas Centra humanitārās vidusskolas.

Pirms ķerties pie darba, uzaicinātie viesi bibliotēkas lasītavā informēja jauniešus par brīvprātīgā darba plusiem. Raidījuma „Kinomānija” vadītāja Anna Rozīte uzsvēra: „Brīvprātīgo darbā ir jānāk un jāvelta savs laiks, resursi un jāapgūst iemaņas. Darbā, ko tu dari, negaidot neko pretī, lielākais ieguvējs esi tu pats.” Savukārt Ints Teterovskis piebilda: „Esmu viennozīmīgi par to, ka brīvprātīgo darbs ir fantastiska iespēja labi pavadīt laiku, tā ir saturīga brīvā laika pavadīšana un iespēja iegūt jaunus draugus. Milzīgs bonuss ir arī tas, ka, stājoties darbā, tavā CV ir redzams, ka esi sabiedriski aktīvs.”

Darbs ritēja raiti. Ints Teterovskis piegriezta grāmatu lapas, daļa jauniešu kopā ar Annu Rozīti zīmēja un piegriezta filca burtus, bet otra daļa kopā ar Dainu Jāņkalni strādāja ar karstās līmes pistolēm un līmēja izgrieztos burtus pie lapām. Savukārt Brīvprātīgo Brigādes organizētāji palīdzēja restaurēt nolietotās Braila raksta grāmatas pārsienot tās jaunās spirālēs, kā arī ar šujmašīnu izšujot grāmatas nosaukumu uz vāka. Kad Ints Teterovskis bija pabeidzis savu darbu, viņš piesēdās pie klavierēm un lasītavā atskanēja gan jestrās, gan liriskas dziesmas.

Kad Brīvprātīgo Brigāde bija paveikusi savu 2 stundu darbu, viņi devās prom. Uz galda stāvēja 3 gatavu grāmatu eksemplāri un 3 iesāktas grāmatas. Mēs par to nebēdājām, jo tūlīt jau atvērās durvis un lasītavā, satraukti čalodamas, ienāca Rāmuļu pamatskolas audzēknes kopā ar skolas direktora vietnieku

(no kreisās) Ints Teterovskis, Uģis Joksts un Anna Rozīte iepazīstas ar Braila raksta pasaules īpatnībām un

Ints Teterovskis piegriež grāmatas lapas

Anna Rozīte (pirmā no labās) griež filca burtus

(pirmā no kreisās) Daina Jāņkalne kopā ar jauniešiem pie burtu līmēšanas

Gati Krakopu. Braukuši tālu ceļu, viņi tomēr jutās pacilāti un ar lielu darba sparū ķērās klāt pie pēdējām grāmatām.

Pie darba ķeras Rāmuļu pamatskolas jaunieši

Vakarā, kad bibliotēkas durvis aizpēdējā apmeklētāja

aizvērās, lasītavā valdīja klusums un savāds miers. Šķēres, diegi, filca atgriezumi un līmes pistoles vēl mētājās pa galdiem, bet pašā galda vidū kastē rūpīgi saliktas gulēja 6 Latvijā pirmās taktilās grāmatas Braila rakstā. Tumši zaļie filca vāki ar sarkanu diegu izšuvumu klusi čukstēja: „Diegu burti ir gatavi!”

Kopā ar viņiem bija skolas direktora vietnieks Gatis Krakops

Šobrīd tipogrāfija „Dobums” grāmatiņas iesien, bet jau decembra pirmajā nedēļā, „Latvijas Neredzīgo bibliotēkas” lasītavā grāmatas atvēršanas svētkos ciemosies Inese Zandere, lai iepazītos ar savas grāmatiņas jauno – taktilo seju. Aicinām arī jūs pievienoties mūsu pulkam, lai iepazītos ar brīnišķīgas autore un unikālo grāmatiņu. Par svētku datumu un laiku sekojiet līdzī informācijai bibliotēkā vai www.neredzigobiblioteka.lv.

Ja organismam ir vajadzīga palīdzība, vienkārši jāpalūdz, jo mūsu sabiedrība ir vesela un vienmēr palīdzēs. Vajag vien runāt skaļi, lai mūs sadzird.

Gunta Bite

VA „Latvijas Neredzīgo bibliotēka”
Braila raksta nodaļas vadītāja